

Locuinta' a Redactorului
si
Cancelarului Redactiunii
o in
Strat'a Morariloru Nr. 13.

Scrisorile nefrancate nu se voru
primi decâtu numai de la corespun-
dintii regulari ai „Federatiunii.”
Articlii tramisi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominic'a.

Pretulu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 3 d. v. a.
Pre siese lune . . . 6 d. „ „
Pre anulu intregu . . . 12 d. „ „

Pentru Romanul'a:
pre an. intregu 40 Lei n. = 16 d. v. a.
„ 6 lune 20 „ = 8 „ „
„ 3 — 10 „ = 4 „ „

Pentru insertiuni:
10 cr. de linia, si 80 cr. taps'a tim-
brale pentru fiesca care publicati-
une separatu. In Loculu deschis
20 cr. de linia
Unu esemplariu costă 10 cr.

Camer'a Deputatiloru Ungariei.

Siedinti'a d'in 13 maiu, a. c. la 10 ore, a. m.

Dupa cetirea si autentificarea protocolului se ivira nesce incidintie memorabile si forte caracteristice atatu pentru majoritatea camerei catu si pentru ambele fractiuni a le minoritatii (opusetiunii) adeca cei presenti potura vedè curatu adeverat'a imagine a camerei deputatiloru. Precum s'au desemnatu ea astadi asiè va remanè pentru tota sesiunea. Majoritatea in stotu potinti'a sa este mai imperiosa si mai intoleranta decum fusese in sesiunea trecuta, pote pentru ca membrii stangei extreme s'au immultitu nu numai in cantitate ci si in calitate si stau gata la tota ocaziunea a face multa apa sarata majoritatii. Stang'a siovaitoria adeca centrulu stangei (Ghiczy-Tisa) nu mai pote de necasu a supr'a extremei pentru ca acest'a amenintia a-i rapl tota glori'a de opusetiune. Lauri cascigati in sesiunea trecuta sunt astu de putieni, incatu au desparutu si pana acum este alti nu se mai potu adauge, de unde urmèza ca centrulu stangei se apropia de drept'a, adeca de fucione si combate pre di ce merge cu furia si violintia reinnoita pre cei d'in stang'a decate ori acesti-a misca vre o cauza umanitaria seu de libertate intru intielesulu democraticu, lucru neplacutu ba odiosu „nemesiloru“ antemartiali d'in cari se compune centrulu stangei. Asta data facemu numai resumatul siedintiei, si ne marginimu a inregistra cate-va mominte mai insemnate.

Mai nainte de tote atrase atentiunea nostra interpelatiunea deputatulu ultr'amagiaru Cisar u, carele intr'o litania lunga ca tra ministrulu de interne, dar intru adeveru adresata ca tra romani, spune cum romanii d'in ardealu si in parte cei d'in districtele Vasaulu si alu Fagarasiulu si-batura jocu de lo-
gie create de parlamentulu magiaru, si ca acesti d'in urma ar' meritã pedepsa pentru renitintia — pote si ca marele omu Cisar u ar vre sè se desfiintieze acele doue districte — (dar comitatele? ca-ce romanii nu au alesu nicairi) in fine incarca tota vin'a pentru cele intemplate in Fagarasiu a supr'a dlui capitani s. Tamasiu, carele dupa parerea dlui Cisar u, este „cum e mutulu mai voinicu“ pentru ca i lipsesce si priceperea si energi'a. Asceptamu sè vedemu testulu insu-si alu interpelatiunii ca-ci este intru adeveru forte violinte, ca sè descoperimu vederile nostre a supr'a acestei procedure fara de neci unu tactu. D. interpelatoriu invinuesce pre capitaniulu Tamasiu chiaru si pentru alegerea dlui Antoneli, carele, precum dîse Cisar u cutèdia a nu recunosce validitatea legii de uniune (Dar apoi Dle Cisar u da trebuie sè scii forte bine ca toti romanii d'in Ardealu ba si cei d'in Ungari'a, adeca trei milioane de cetatieni liberi (!) cutèdia a nu o recunosce). Intrebãrile ce puse D. Cisar u ministrulu de interne nu le intieleseramu in sgomotnlu celu mare, prin urmare neci nu le potemu resume, pana ce vomu fi cetitu testulu.

A dou'a interpelatiune o fece ministrulu de justitia, deputatulu Schwarz (d'in estrem'a stanga) in caus'a bastonadeloru si altoru felu de torture ce se comitu d'in partea miciloru tirani de prin comitate fatia cu poporulu ba si industriari de prin orasie si a nume candu i-binevolisèza mai nainte de a fi condamnati. Intrèba pre ministru daca este gat'a a face prin o novela ca si pana se va face lege formalã sè se curme brutalitatile. Ministrulu Horvãth respunse indata ca neavendu cunoscintia de casuri particulari nu pote purcede neci la vindecare, sè i-se arete casuri de acele si va despune infrenarea abuzului; — catu pentru „novela“ insemnã ca acest'a numai atunci ar' avè locu candu Ungari'a ar' avè si pana acum unu codice penalu, dar' fiindu ca nu are, nu are locu neci novel'a. Dep. Schwarz observã ca daca se va asceptã pana la èrna, tiranii cei mici voru impartì cate-va sute de mii de betie si alte daruri constitutiunale magiare.

Dep. Irányi (st. estr.) dupa ce spune catu se dejoscesce tier'a in fati'a Europei apusene (ce ni pasa noi suntemu orientali) presinta unu proieptu gat'a pentru desfiintarea pedepsei trupesci. I dâ cetire.

D. Tisa cu indignatiune demna de unu „nemesiu“ si „fõldesur“ apera bastonadele (Ddieu sè-lu tiema cu liberalismulu sèu) si ataca intr'unu modu

violinte demnu de marirea sa brutalitatile, cari se comitu, pentru cuventulu ca este rusine a da de голу cultur'a ungresca in fati'a Europei. Defeptele, — dîse D. Tisa, — trebuie acoperite bine era nu desvelite. Si acum au urmatu ceea ce onor. nostri cetitori nu ar' crede-o, au urmatu „eljen“ si „helyes!“ d'in partea dreptei si alu centrului stangei fusiunabile si confusiunabile. Inca odata tragemu atentiunea la sentiulu de dreptu si dreptate apoi si la pudorea ce domnesce la noi, in constitutiunismulu plinu plinutiu.

Dupa aceste intremedieri picante si pline de invetiatura au urmatu cetirea proiepteloru de adresa, a nume: Pulschi citeasca alu comisiunii de 9 apoi Tisa alu sèu, asemene Simonyi (Ernestu) si Mileticiu pre a le sale.

Ni-a parutu forte rêu ca patinti'a deputatiloru scadiuse la cetirea proieptulu presentatu de Simonyi si nu poturamu intielege decatu unele pasuri. Venindu rondulu la alu lui Mileticiu se fece sgomotu si mai mare (preafiresce, ca-ci greu audu boerii grelele cuvinte) si notariulu cu voi'a cetia repede cu voce lina si neintielesca. Atst'a apucaramu totu-si ca D. Mileticiu si-au adusu aminte si de romani. (Conferinti'a deputatiloru romani inca au esmisu o comisiune de trei, dar' nu scimu ce va fi gatatu). Finindu-se tote se enuncia tiparirea lor si punerea la ordinea dlei in joi-a viitoria (dupa Rosallele latiniloru). Se mai cetira vre o doue reporturi de a le comisiuniloru si siedinti'a se redica. — Desbaterile generale a supr'a adresei au sè fie animate. Deputatii romani se voru restringe asta-data a face numai amendamente dupa ce voru fi luatu si ei parte la desbaterile generale. C. c.

Siedinti'a d'in 11 maiu a tablei magnatiloru.

Presiedinte: Georgiu Mailatu. Notariu: c. Sandru Aponi.

Dupa autentificarea procesulu verbalu presiedintele dâ citire numeloru membriloru, cari ceru concediu. Apoi se anuncia recercarea facuta d'in partea ministrulu presiedinte pentru alegerea unu membru d'in casa magnatiloru spre a face parte in comisiunea esmisa de camer'a deputatiloru in caus'a cetatii Fiume.

Prefectulu Tomceani propune a se alege c. Antonu Mailatu care facu parte si in comisiunea esmisa d'in sesiunea trecuta. Se primesce. Prefectulu cott. Alb'a Lad. Szõgyèni s'alege de membru suplentu in comisiunea cestiuunata.

Prefectulu Tomceani propune a se alege comisiunile: juridica, financiaria si in caus'a comunicatiunii. Propunerea se pune la ordinea dlei presiedinti'a mai d'aprope. Apoi s'au presintatu voturile pentru cei 9 membri ai comisiunii ce va avè a revele regulamentul casei. Resultatulu se va publica in siedinti'a venitoria. Siedinti'a s'a inchiatu la 11¹/₂ ore a. m.

Sezioniile camerei deputatiloru.

Sezioniunea I: Ignatiu Chiti, Gezõ, Sigismundu Popu, Stefanu Pertielu, Iosefu Saplantianu, c. Franciscu Berèni, Iosefu Zeicu, Rõth, Buianovicu, Bela Pertielu, Andreiu Galu, Mauru Iocai, Stefanu Husaru, Fridericu Eitel, Boeriu, Georgiu Mocioni, Leonhardt, Ionu Varadi, Pribecu, Racoti, Georgiu Ivacicovicu, Stolu, Hevesi, Carolu Chercapoli, Sandru Eõri, Paulu Sontagu (d'in Iaurinu), Sandru Gubodi, Matyus, Nedeczky, Nicolau Grosu, Pasteli (d'in Ugocea), Carolu Harcani, Halmosi, Ludovicu Papu, Pilasanovicu, Vas. Brogyani, Americu Cabosiu, Moceari, Aronu Siladi, Domahidi, Ionu Galu, Stefanu Molnaru, Frid. Bõmches, Zvetozaru Mileticiu.

Sezioniunea II: Teodoru Berzeviti, Dobsia, Ihasu, Samuilu Ormosiu, Dionisu Lazaru, Sítani, Bandich, Vitolai, Turceani, Prileschi, Szüllõ, Sigismundu Ivanca, Antonu Iancovicu, Gregoriu Turi, Budai, Sandru Tõrõk (d'in Siopronu), Vincentiu Babesiu, Andreiu Molnaru, Sacaci, Benedictu Sluha, Ionu Cunu, b. Iosifu Eõt-võs, Mauru Chercapoli, Adamu Petri, Craicenicu, Vilhelmu Toth, Eugenu Sirmal, Petrovai, Demitru Ionescu, c. Bela Degenfeldu, Sandru Almasi, Bohusiu, Stefanu Maiorosiu, Antoniu Mocioni, Eõrdõgh, Carolu Radvanschi, Bogyõ, Ionu Nagy, Toma Plachi, Sandru Salai, Dionisiu Mednianschi, Ionu Chisiu, Vincentiu Bogdanu, Terei.

Sezioniunea III: Gorove, Colomanu Chiti, Iesensohi Ciotta, Ionu Pronal, Danielu, Lud. Covaciu, Franciscu Sirmal, Gabrielu, Franciscu Deacu, Sigismundu Popovicu, Vilhelmu Paulini-Toth, Macrai, Paulu Niari, Georgiu Clapca, Iosifu Popu, Telechi, Nicolau Galu, Paulu Cosiutu, Georgiu Halas, Aloisiu Vladu, Stefanu Kùrthi, Mihailu Binder, Cvasiai, Belitiei, Iosifu Festu, Irani, Gyõrfi, Iosifu Bènkõ, Petesiu, Satmari, Sèntpali, Basiliu Furca, Kèsmarki, Varga, Ign. Sluha, Erciei, Theil, Stef. Mailatu, Stef. Rudnai, Carolu Pèteri, Sam. Varro, Tanarchi.

Sezioniunea IV.: Jamboru, Supanu, Alb. Suniogu, Onosi, Stratimirovicu, Dragfi, b. Stef. Chemèni, c. Forgaciu, Patal, b. Frid. Podmaniczky, Hazmanu, b. Gavrilu Chemèni, Nicolau Chisiu, Simonicu, Pulschi, Hõgyèsi, Sam. Vasiu, b. Bela Val, Chirali, Paulu Molnaru, Coniovicu, b. Iosefu Vesielèni, Alessandru Mocioni, Iosefu Hosszu, Carolu Hertelendi, Caldroviciu, b. Alb. Vodianeru, Iosefu Fekete, Tom'a Pèci, Eber, Smai, Èrkõvi, Paulu Siemsiei, Cernatoni, Bela Sàrkõzi, Cuba, Muchiciu, b. Lud. Simoni, Emer. Sabo, Teodoru Matcovicu, Iosefu Dènesiu, Lehotzchi, Sigismundu Olgyai.

Sezioniunea V.: Brezovai, Drotlef, Janiciari, Ludov. Chisiu, Dõri, Bonisiu, Sandru Tõrõk, Ordodi, c. Lad. Rãdai, Lud. Dezèhi, Berke, Fernandu Cosiutu, Baltasaru Halas, Vaida, Frid. Vãchter, Vahrman, Vali, Chende, Piliã, Pastu, Lud. Plachi, Betegu, Nicolau Olãh, Lazaru Gruescu. Craicicu, Car. Fabritius, Ocskai, Fulep, Eug. Benitzky, Frater, Petru Mihali, princ. Paulu Esterhazi, Urbanovschi, Berde, c. Eman. Zici, Patrubani.

Sezioniunea VI: c. P. Esterhazi, Clem. Ernestu, Col-laru, Georgiu Iancovicu, dr. Ios. Hodosiu, c. Eduardu Caroli, Ionu Keményfi, Car. Szentivani, Alb. Sentivani, Sanislau Dezsõ, b. Ionu Banfi, Bano, Franc. Cuhina, Emer. Ivanca, Eug. Seniti, Szeki, Szél, Sam. Nagy, Arpadu Chendefi, Sõcs, Mada, Bocsko, Virgilu Szilãgyi, c. Paulu Kálnoki, Zet, iur. Iuliu Sepesi, Nicolau Fellet, b. Bela Spãk, Ionu Cãzãnt, Cãzãnt, Ionai, Bela Vodianer, Vucovicu, Zahornatzky, Niculau Fõldvari, Ionu Cucu, Iosifu Iustu, Paulu Borosiu.

Sezioniunea VII: Iuliu Bõmches, Salamõ, Császãr, Nehrebeczky, Alb. Németh, Madoceani, Colom. Iustu, Madarasu, Ludvigu, c. Sandru Betlenu, Gasparu, Dapsi, Lucsiciu, Grãnzenstein, Moritz, Froman, Petru Galu, Fazekas, Aureliu Maniu, Bezeredi, Lud. Binder, Martinu Danielu, Iosifu Coosiu, b. Alecsiu Ortã, Grãser, Cichi, Milcovicu, Paczolay, Colom. Toth, Lazaru Ionescu, Fillenbaum, Ernestu Simoni, Csãrghe, Silvai, Ugronu, Nicoliciu, Gav. Varadi, c. Ios. Zici jun., c. Ios. Zici sen., c. Eduard. Zici, Tõrõk, Emer. Sabo (d'in Zala), Samasa.

Sezioniunea VIII: Schwartz, Alb. Semsei, Anyos, c. Iuliu Andrasi, Clobusitzchi, Kétheli, b. Ios. Rudiciu, Ios. Sabo, Zilinezki, Fern. Zici, Nicolau Sabo, Lad. Szilãgyi, Mironu Romanulu, c. Mico, Fluger, Henselman, Zamori, Nicolau Tasi, Car. Antalfi, c. Teod. Ceachi, Mariasi, Alecsiu Farcasiu, Car. Nagy, Muzslai, Sréter, Szõgyèni, Col. Radõ, Georgiu Ioanovicu, Gustavu Lang, b. Sigismundu Pèrèni, Iuliu Andrasi Lindner, Sam. Turi, Col. Tisa, Sandru Ceanadi, Sandru Horvatu, Nicolau Horvatu, Ionu Horvatu Stefanu Zalai.

Sezioniunea IX: Baltasaru Horvatu, Zsedèni, Soltanu Zmescalu, Ragali, Hrabaru, Ign. Hajdu, Alecsiu Horvatu, Demitru Horvatu, c. Sandru Butler, Buzincai, Gonda, Paulu Sontagu (d'in Cenadu), Uhlaricu, Ditrichu, Hollanu, Paulu Hoffmanu, Ronai, Lud. Ronai, Benedek, Col. Barciai, Lud. Bartha, Acatiu Barciai, Eder, Vidliczkai, Raisu Iac. Ranicher, Ionu Pasteli (d'in Marm.), Vidaciu, Siomosf, Liscovicu, Sposiu, Sigismundu Borlea, Alessandru Romanu, Rimanoti, Latinacu, c. Bela Keglevich, Beretiu, c. Jonu Betlenu, Car. Zeicu, c. Victoriu Zici-Ferraris, Latinovicu, Cernovicu.

Membrii croati: in sezioniunea I. Kereszturi, Ancher, Labasiu, Simiciu; in sezioniunea II: Josipovicu, Hervoiciu, b. Rauch, Barabasiu; in sect. III: c. Battagliarini, Bedecovicu, c. Orsciu; in sezioniunea IV: Filipovicu, Vucovicu, c. Peiacevicu; in sezioniunea V: Fodroti, Siulicoc, Jancio; in sezioniunea VI: Siuhai, c. Fernandu Peiacevicu, Cralievicu; in sezioniunea VII: c. Chuenu, Cugler, Tiaru, in sezioniunea VIII. Tomasciu, Horvatu, Zuviciu; in sezioniunea IX: Gyurcovicu, Hatiu.

D'in comitatulu Satumarelui, in lun'a lui maiu.

Simata Redactiune! Ve rogãmu ca sè binevoiti a primi in pretiuitele colone ale acestei foie, si observatiunile nostre, facute in meritulu objetulu de curendu mai adeseori pertra-

otatu totu în această foia; întielegem caus'a D. I. Branu protopopu, si fostu parocu în Satumare.

Amintitul D. este miscatu d'în postulu parochiale prin S. S. I. Vanc'a fostu eppu de Gherla, d'în aceea lipsa neincungiuravera, că si dupa prea multe, în mesur'a cea mai mare dobandite partiniri, ce-i sucurgea d'în partea ven. guvern diocesanu, nu s'a potutu elu sustiené în aceea parocia; corespundintiele tramise la „Federatiunea“ vreu sê are te: că singuru în romanismulu Dniei sale, ar' fi v'n'a, pentru carea s'a suspendatu, ce facundu-se cunoscutu si publicului, facia cu aceea, amu vre sê se dâe publicitatii si urmatoriele impregiurâri, cari inca influentiâu multu la aceea, că se facuse elu persona ingrata înainte credintiosiloru sêi, si amu vre mai alesu d'în caus'a, că d'în fidel'a descriere a intemplârilor d'în Satumare, cetitorii sê se convin-ga despre neadeverulu suspiciuniloru calumniöse, aruncate asup'r'a Dlui canonicu I. Gulovicu, incuisitoriu în ob-jectulu de sub întrebare, ba si asup'r'a Pr. S. Sale Metropolitulu, atunci-a inca eppu de Gherla.

Paroculu antecesoru d'în parocia Satu-marelui, inaintandu-se la statulu canonicalu, S. Sa I. Alexi fostu eppu de Gherla, pre D. P. Branu, care innainte de aceea fungâ în Dieces'a Blasiului, l'a dispusu de parocu în Satu-mare. — Resentiula (!?) ce se sustiené în Ungari'a în contr'a preotiloru Ardeleni, erâ caus'a antâia, carea atitiâ pre Satu-mareni, că în parocia loru, carea este cea mai de frunte si mai splendida în tota Dieces'a, se tramite preotu d'în Ardelu, la inceputu n'au voitu a lu primi, si pretindeâu dreptulu de alegere, de care una data s'au si bucuratu, inca sub eppulu de la Muncaci, pre urma se rogâ, ca sê li-se dispuna loru preotu d'în Ungari'a, de aicia, ori si pre care lu primescu bucurosu, numai Branu sê nu li-se tramita. Ven. Guvernu diocesanu a tienutu la ordinatiunea sa de antâia, deci Branu fu primitu cu recel'a cea mai mare, credintiosii lui n'au voitu alu mutâ la Satumare, si candu a sositu cu carale, de elu conduse, affa usile casei parochiale incuiate, care numai prin intrevenirea primariului cetatei i-s'au deschisu, dupa ce în scriu s'a deobligatu, că numai în câte-va d'ile, ca ospe se va folosi de cas'a parochiala, si antipati'a ast'a a credintiosiloru în locu sê dispara, totu a mai crescutu de aici innainte, nosilindu-se D. Branu a affa placerea credintiosiloru sêi, tractandu-i cu recel'a, lui caracteristica.

Recunoscemu noi, că una cauza, pentru carea l'a uritu Satumareni pre D. Branu, a fostu si romanismulu, mai vertosu locuitorii de alta nationalitate, inse romanismulu acestu-a ori si care preotu d'în pârtile nostre, l'ar fi potutu sustiené cu mai multu succesu decâtu d'în insulu, folosindu-se de una modalitate intielépta, nu asié batetoria la ochi, ca sê se su în locu de progresu, si dauna necalculabila în Satumare, si pre venitoriu îndelungatu, precandu innainte de d'în insulu pruncii scolari în scol'a parochiala invetiâu si romanesce, acum'a, precum suntemu informati, neci unulu n'are carte romanesca, dsa a voitu tote sê le faca cu forti'a, ceea ce au casiu-natu rensensu si reactiune.

Inse că nu numai pentru romanismu erâ d. Br. neplacutu innainte credintiosiloru sêi, se dovedesce de acolo: că a fostu gat'a a li predicâ si unguresce în baserica, dar neci asié n'a trebuitu satumareniloru interitati.

A fara de resentiulu satumareniloru pentru unu ardeleanu si mai vertosu vatemarea dreptulu de alegere, ce d'în-si pretindeâu si mai pretindu în poterea patronatulu (orasulu platesce pre paroculu) se scie că au mai fostu si alte cause personale, asié cumulatiunea oficieloru, functiunandu D. Branu si ca profesoru la gimnasiu, de unde au urmatu că functiunile besericesci adese ori veniâ în colisiune, d. e. ingropatiunile erâ silitu a le face de ou ser'a (dupa prelectiuni) etc. Invinuirile simoniace, ca si candu D. Br. lacomindu la avere, ar' fi datu posturile invetiatoresci pentru bani, si că ar' fi luat stola mare de la poporeni, le lasâmu de o parte,

cu tote că de voru fi avutu temeiu, au contribuitu multu la iritatiunea poporeniloru.

Si aceste sntt causele, pentru care se facuse elu neplacutu innainte credintiosiloru sêi, cari iritati si de tractamentulu celu rece alu D. Branu într'atât'a l'a uritu, în câtu familiile de frunte cu ani întregi nu amblau la baserica, în restemph de 6—8 ani nu s'au marturisitu, si neincetatu se cercelau la Ven. Guvernu Diecesanu, ca sê li tramita altu preotu, cu care sê-si pota eserce detorintiele loru religiose; mai tardu cu unu numeru însemnatu se rogau pentru dimisionarea la baserica rom.-catoliea, si candu s'a tramisu unu canonicu d'în Gherla de comisaru eppescu, pontru asiédierca discordiei, si care în restemph de 3 septemane cu tota nisuinti'a nepotendu introduce pacea între preotu si poporu, vrea sê faca investigatiune, poporeni Satumareni d'în aceea caus'a, că ori cum va reesf' investigatiunea, loru de preotu D. Branu mai multu nu li trebeu, si ceru lipsirea lui de parochia, d'în caus'a: că quem impia plebs odit, n'a poté fungâ într'aceea parochia, ce nevrendu a li concede comisariulu eppescu se infatisiedia peste 100 de familie d'în cele mai de frunte, a-si insinuâ apostasi'a loru, ce prin calea telegrafica, de comisariulu eppescu aducandu-se spre cunosciinti'a S. Sale Eppului de Gherla, S. sa totu pre calea telegrafica lu lipsece pre D. Branu de parocia în 48 de ore, pentru pericolulu ce amenintia baserica gr. cat. si asié s'a facutu capetu la neplacurile casionate ven. consistoriu în multi ani neintreruptu, si turburâriloru neincetate a parocieniloru de Satumare.

Acést'a este descrierea fidel'a a intemplârilor d'în Satumare, care sê nu o dâmu publicitatii nu ne amu potutu retené facia cu corespundintiele pana acum respandite, care se silau a aduce în retacire pre publiculu cetitoriu, despre caracterulu si simtiulu de dreptate a Dlui canonicu incuisitoriu, ba si a Pr. S. Sale Metropolitulu, atuncia inca eppu Gherla.

Nr. cons. 340 1869.

Câtra Inspectoratele districtuali de scole d'în Archidieces'a nostra gr. resaritena în Ardealu.

Inaltulu ministeriu r. ung. alu cultelor si instructiunei publice, în vederea infintiarei si organizarei Senatoloru scolari districtuali, prevedute, în art. de lege 38. d'în anulu 1868 prin rescriptulu sêu d'în 1 aprile a. c. nr. pres. 492 re-cuira pre acestu consistoriu arcidiecesanu, sê faca dispositiunile necesarie, ca si religunarii nostri sê fia reprezentati la infintiarea Senatoloru scolari districtuali, în intielesulu amintitululu articulu de lege, provocandu-ne totu odata de a îndreptâ tote dirigatoriile nostre besericesci si parochiale ca sê aléga în intielesulu §. 120 punctulu 1. de lege nr. 337. d'în 1868 pre reprezentantii sêi la senatele scolari districtuali.

Determinatiunile cele mai esentiale pentru noi d'în acelu articulu de lege sunt cuprinse în urmatorii paragrafi:

§. 124. institutele scolare comunale d'întru unu districtu de scola le conduce Inspectorulu districtualu de scola denumitu prin ministrulu de invetiamentu, si sub presiedinti'a lui statatoriulu senatu districtualu scolasticu, ér' asup'r'a scoleloru confesiunali suprainspectiunea se exercitêza cu intrevenirea inspectorului de scola.

Unu inspectoru scolaru pote functiunâ în mai multe districte scolare, dâca în districtele loru nu sunt preste 30 de scole.

Dâca multimea agondelor sale va cere, regimulu pote denumi pre langa elu pe unu inspectoru secundariu, sêu ajutatoriu.

§. 125. Senatul districtualu de scola se formêza în urmatoriulu chipu:

1. fie-care confesiune, care are pre teritoriulu cemitatulu scole confesiunali, alege d'în sinulu sêu câte unu membru;
2. toti dascalii d'întru unu districtu scolaru alegu d'în sinulu loru patru membri;

nendu-i: voiu, vei, va. Si de ora-ce verbulu ajutoralu „am“ în infinitivu nu se scrie a avea, ci a „avé“ de sine urmedia, cumcâ ar' fi trebuitu a se scria: va avé locu. Apoi bine, totu-si întielegemu, cumcâ solenitatea va avé locu; dara noi amu dori a aci si ace'a: candu se va tiené ace'a solenitate? dupa ce d'în cele premise acum scim, că locu va avé.

Iuniu 15. „Elu asicura, că guvernentulu italianu nu pare a voi sê pue pedeca acestoru inrolari.“

Asicura că nu pare...! unde e parere, acolo n'are locu ascurarea; si unde e ascurare, acolo nu incupe parerea. Apoi „a voi“ voi e pronume personalu în person'a a doua în pluralu; ér' verbulu voiescu se dice în infinitivu „a voi“ — mai incolo: „se pue“ éra-si în locu de „sê puna“ cum trebeu sê fia în modulu conjugativu person'a a trei'a de singulariu. „Terramulu istoricu fuge de sub picioarele partizaniloru bicamerismulu.“

Terramulu fuge...! Si D. T. M. noe nici atât'a nu ni permite, ca sê dicemu „vinu innainte“ afirmandu că acést'a ar' fi o traducere literala; — ori cum ar' fi, totu-si a scrie: „vinu innainte“ e mai de suferitu, decâtu a vedé terramulu fugindu, plane fugindu!

„O asemenea argumentatiune pecatuesce prin basa s'a.“

Argumentatiunea pecatuesce! Si unu pecatu ca acestu-a ére cum lu voru numi moralistii? de nu cum-va strainu.

Totu acolo în articulu: „Ce este Senatul?“ duplicarea consonantelor, în contr'a naturei netede si moi a limbei

3. pre ceialti membri i alege comitetulu comitatensu d'în sinulu sêu, numerulu acestoru-a pote fi de la 14 pana la 34;

4. în care comitatu se afla orasie regesci, acolo ele alegu d'în sinulu loru dupa punctulu 3 atâti membri câtii li ac-cuvinu în proportiunea numerositatii locuitoriloru orasiensu fatia cu totala populatiune d'în comitatu.

§. 126. senatul districtualu scolaru se alege pre cinc' ani, membrii lui inse se potu realege.

Deci prin acést'a vi se dâ acea îndreptare ca într'unu municipiu (comitatu, districtu, sêu scaunu), în care se afla comune besericesci de ale nostre, ce se tienu numai de unu protopopiatu, protopopulu respectivu, ca inspectoru districtualu de scole, se adune sinodu protopopescu cu preoti si mireni, si în acel'a sê sê aléga, în intielesulu punctulu 1 d'în §. 125 unu reprezentantu la senatul scolasticu comitatensu sêu scaunulu dâca într'unu municipiu s'ar affa comune de ale nostre besericesci, ce se tienu de mai multe protopopiate, atunci PP protopopi respectivii sê se puna în contielegere unii cu alti spre a alege la olalta unu reprezentantu de relegi'a nostre pentru senatul scolasticu comitatensu sêu scaunulu, potrivit punctulu 2 d'în §. 125, dupa aceea fie-care l' protopopu sêu dâca dâue, ori trei protopopiate ar' veni sub unu senatu scolasticu comitatensu sêu scaunulu, protopopii aceloru sê sê conchiame la o adunare pre toti invetiatorii d'în protopopiatu sêu d'în protopopiatele loru, ca sê-si aléga d'în sinulu loru patru membri. În fine numele reprezentantiloru alegu d'în poporu si d'în invetiatorii sê se arete atâtu aici la consistoriu, câtu la siefulu municipiului respectivu, fara cea mica intardiere.

Consistoriulu arcidiecesanu, candu vi impartiesce cele susatinsu, nu face alt'a, decâtu implinesce detorinti'a sa fatu cu legea santiunata a patriei — remanendu credintiosu si celu loru ce s'au otaritu în treb'a scolastica prin congresulu nostru nationalu romanu besericescu în anulu trecut, si recomendandu intregulu nostru cleru si poporu credintiosu si cu deosebire celoru ce voru fi alesu de reprezentanti la senatele scolari comitatensu sêu scaunale, ca sê studieze otaririle si modeloru besericeci nostre d'în Ardealu, d'în anii 1850, 1860 si 1864 apoi statutulu congresului d'în anulu trecut, si cerularele consistoriali nr. 657 d'în 1862, nr. 337, d'în 1866, nr. 351 d'în 1869, ca sê scia aperâ treb'a scoleloru nostre confesiunali.

Cu acestu privilegiu vi facu cunoscutu totodata, că escelulu ministeriu de invetiamentu au denumitu în 19 aprile a. c. de supremu inspectoru scolaru pentru Ardealu pre Domnulu Alexandru Pall secretariu guvernialu.

Sabiuu, 14 aprile 1869.

Arceiscopulu si Metropolitulu Andreiu, m. p.

(„Teleg R.“)

Nro 66—1869.

Publicatiune!

În numele societâti literarie-sociale „Romani'a“ a studentiloru romani d'în Vien'a, cu viua placere venimu a aduce la cunosciinti'a onor. publicu romanu, si cu deosebire aceloru P. T. Domni binefacatori, carii prin ofertele sale mare nemose se grabira a ne da mana de ajutoriu într' realizarea dorintiloru nostre si scopulu acestei societâti: cum-va un'a d'în cele mai ardiende dorintie asta-di o vedemu realizata, dupa devingerea multoru obstacule, adeca infintiarea unui „Cabinetu de lectura.“

Totu una data venimu a rogâ pre onoratele Redactiuni si literati romani, cari binevoira pana acum'a a ne onorâ cu câte unu esemplaru d'în pretiuitele sale diuarie si operale precum si pre toti DD. Onoratori, colegi si amici, cari vor benevoi a onorâ societatea nostra cu scriori s. a. ce cadu în sfer'a si afacerile ei, sê benevoiesca a se adresa:

nostre, se face fara vre-o indurare: allu, terramu, effectu, cellu, tierra, prattice, prissosu, elle, summa, differite, affirma, interessi, essiste, occupatiune, commune, classi, adducemu, professiuni, calle, allerge, essercite, ecco, arretta, rapporu, assemine, peccatu, applicate, commissiuni, sferemasse, assupu, cancellariu, attunci, lassandu, assolutu, appara, gassimu, at-tore, abatte, assecure, ajunsu, pressiune, espressiune etc. care tote ingreuescu, asprescu si deformédia limb'a!

„Se cauta unu principe, pe care se fie primitu de Franci'a.“

Aci vedemu form'a activa concordata cu ce'a pasiva, sêu adeca patratele mestecate cu cele rotunde. Deci ca aiba intielesu asta propusetiune, sêu trebeu sê dicemu dupa form'a activa: Se cauta unu principe, pe care sê-lu primemu de Franci'a, — sêu dupa cea pasiva: care sê fie primitu de Franci'a.

„De aci facilitatea cu care se pote esplôta si se cita cele mai rele pasiuni.“

Predicatulû în singulariu, subiectulu în pluralu! „adeveru toti scie“ asemine!

„Imi pare că aceste preliminarie sunt neaparate inteligintiei faptelor.“

Ca sê potemu affa intielesulu acestei propusetiuni, vedemu silitu a recurge la ajutoriulu coniectureloru, gâcitoriloru: „preliminariile sunt neaparate...“ ar' urmâ întrebarea: de câtra cine? asié n'are intielesu. — Sê formâmu d'într'aparate adverbii „neaparatu“ acestu-a inse primesece langa

FOISIORA.

Anomalie limbistice

în diurnalele d'în Romani'a.

(Urmare.)*

„Sunt delicta tamen, quibus ignovisse velimus,

Ast ubi plura nitent in carmine...“ Hor.

Renumitululu literatu latinu Quintilianu dice: „Aliud latine, aliud gramatioc loqui.“ Adeverulu acestu-a lu voru comprobâ si pentru limb'a romana urmatoriele citatiuni d'în „Romanulu“ Iuniu 9 1868: „câ principele Napoleone sê pue piciorulu...“

Verbulu: punu si compusele d'în elu: dispunu, propunu, compunu... nu se conjuga: pui, pui, pue, — ci punu, puni pune etc. deci în locu de expresiunea triviala „pue“, trebuia a se scrie: puna.

Totu acolo dupa Terra: „ultimele eveneminte nu voru fi pote streine la decisiunea sa.“

Gu ce-va dora mai bine: de câtra decisiunea sa —

„Va avea locu solenitatea...“

Tempulu venitoriu lu formâmu d'în infinitivu, prepun-

* A se vedé nr. 50.

„Societății literare-sociale „Romania“ in Vien'a.
(Stadt, Fleischmarkt nro 12.“) *

Vien'a, in maiu 1869.

In numele societății „Romania“

Presied.

C. Aronoviciu,
st. de Med.

Secretariulu
A. P. Alexi.

Romani'a.

Caletoria Mariei Sale.

Mari'a Sa Domnulu, insocitu de Alteti'a Sa regala principele Leopoldu de Hohenzollernu, a plecatu d'in Iasi la 22 curinte, 8 ore, trecendu prin Têrgulu-Frumosu spre a merge la Pascani, unde a visitatu calea ferata si statiunea de ambransimentu, remanendu prea multiamitu de lucrările ce se urmăza; era dupa acest'a a bine-voitu sê dejune la dlu Rosnovanu, proprietarul Pascaniloru, care solicitase acêsta onore.

Continuandu caletoria, Mari'a Sa a visitatu improuna cu fratele inaltîmei Sale, principele Leopoldu, fabric'a de postava a dlui Cogalniceanu de langa monastirea Agapi'a, unde a fostu primiti cu cele mai mari semne de afectiune si devotamentu de către maicele scitului, cari cunoscu indetulu sollicitudinea ce Mari'a Sa Domnulu are pontu santulu loru locasiu.

In totu tempulu călei, de la Iasi la Agapi'a, Mari'a Sa Domnulu si angustulu sêu frate au fostu primiti de tota poporatiunaa cu celu mai viu entusiasmu. Pretotindene erău arcuri de triumfu si sute de sateni calari, proprietari si comercianti asceptău pre Alteti'ele Loru, pentru ai insoci poste intregi; cu unu cuventu nimicu nu a lipsitu pentru ca acêsta caletoria sê fia una adeverata ovatiune; era entusiasmulu, ce manifestă poporatiunea de tote treptele către ambii principii nu se pote descrie.

La 23 curentu, Alteti'ele Loru voru continuă caletoria prin monastirile Neamtii si Veratecu, la Pêtr'a, unde se voru opri noptea.

De la ocasiunea petrecerii Domnului Romani-loru in Iasi „Dreptatea“ impartesiesce urmatoriulu casu:

„Luni, pre la 2. si diumetate ore d'in nôpte, oficiarulu de ordonantia pro langa Mari'a Sa, su-locotentulu de artilleria dlu *** a sutrasu d'in camer'a d'alatanu cu ce'a de culcare a M. Sale, una caseta, care continea corespundintia M. S. si nisece bani. Pre la 5 si diumetate de dimanetia M. S. trecendu in camer'a unde stă oficiarulu de ordonantia, a oservatu lips'a casetei. S'a inceputu cercetări pro langa capitaniulu de sergenti, oficiarulu de garda, etc. si in urma s'a oservatu lips'a oficiarului de ordonantia. Acestu-a, dupa luarea casetei, s'a dusu acasa la d'insulu si acolo ar' fi incercatu a o deschide cu sabi'a. Se pretinde de unii că isbutise a o strică si sutrasese banii; de altii se dice că tote incercările de a strică caset'a (care era cu secretu), fusera in zadar; in incercarea sa s'a taiatu cu sabi'a la mana. Dupa tote versiunile, elu s'a decisu de a aruncă caset'a cu corespundintiole (sêu si cu banii) intr'unu locu ôre care. Toemai dupa aruncarea acesteia a fostu surprinsu de către oficiarulu tramisu de a-lu aduce pre data la Mari'a Sa.

„Dlu *** ar fi marturitu pre deplinu faptuira sa criminala si ar' fi acuma chiaru arestatu.“

„Curierulu de Iasi“ dice că casulu acestu-a ar' fi unu simplu furtu; ér' „Dreptatea“ si „Romanulu“ sustienu că s'ar' fi intentiunatu instrainarea corespundintieloru secrete ce se aflău in caseta.

*) Celelalte O. Redactiuni romane sunt rogata a reproduce acêsta publicatiune in colônele stimateloru sale diuarie.

„de lipsa“ va fi dara: „ueaperatu de lipsa“; asiê e pana aci. Dar' acum ce vomu face cu „inteligintia fapteloru?“ De-cum va ar' fi: „feptele inteligintiei“ ne amu scî orientă cătu de cătu, intielegandu adeca prin „inteligintia“ clas'a literatiloru si a carturariloru, adeca a invatiatiloru preste totu, — ei dara e scrisu apriatu: „inteligintiei fapteloru“ aci dara nu potemu aplică cu intielesu adverbialu inca nici adausu asiê, precum stă mai susu. Pentru ca sê osîmu odata totu-si in labirintulu acestu-a, sê presupunemu cum-că autorulu prin „inteligintia“ nu intielege acc'a ce noi, adeca clas'a invatiatiloru; ci intielege: „preceporea, cunoscerea, intielegerea fapteloru“ si éta că ne suride prospectulu de a recesî si a formulă propusetiunea in tipulu urmatoriu: „Mi-pare că acete preliminarie sunt ueaperatu de lipsa la (sêu pentru) intielegerea fapteloru.“ Si, de nu ne insielămu, intielesulu acestu-a a vrutu sê lu esprime autorulu prin propusetiunea anasata.

„Josoritoriu“ — dora: dejositoriu.

„Surexcitatu“ — greu este acestu cuventu, si cine lu intielege! apoi totu-si noe ni se imputa, ca latinisămu limb'a.

Rom. iun. 20. „ua bula a papei convoca consiliu ecumenicu pentru 8 dec. 1869.“

Pentru, fiindu adverbialu causalu, nu se pote usitā ca si temporalu, in locu de pre, pe. Ar' fi fostu dara de a se scrie: „pre 8 dec. . .“ apoi consiliu nu e totu un'a cu „conciliu.“

Dispusetiunile postei romane:

De la directiunea generala a telegrafeloru si posteloru in Romania.

(Urmare.)*

Obiecte admise cu conditiuni.

(Regulamentu de esecutiune.)

Biurourile postali nu sunt obligate a primi spre transportare, in genere ori-ce liquide, produse supuse la descompunere, precum si ori-ce obiecte de mari dimensiuni, adeca arbori, pomisiori si plante de ori-ce felu, animale viue scl.

Aministratiunea posteloru nu garantēza pentru nisece tramiteri de felulu acestu-a ce s'ar admite in transportu, precum asemenea si pentru obiecte fragile si pentru cele impachetate in cutie, candu li s'ar intemplā in transportu vre-unu neajunsu sêu paguba decursa d'in chiaru natur'a contienutulu sêu d'in felulu pachetārei.

Intemplantu-se ca tramiteri de licuide se nu fia declarate ca atari, tramitatorulu e detoru a plati pagub'a pricinuita de transportulu acestoru licuide la ori-ce alte obiecte incredintiate servitiulu postale.

In genere greutatea unui pachetu nu pote trece preste 50 de livre (25 chilogramme.)

Conditiune.

Ori-ce obiectu ce prin natura-i nu pote apartienē servitiulu de corespundintie, predatu la posta pentru ospediare, urmēza a fi impachetatu cu soliditate. Cu cătu distanti'a de percursu ar' fi mai maro, greutatea si dimensiunea mai insemnata si valoarea mai importanta, ou atātu impachetarea cauta a fi mai solida, mai practica, si, la casu de trebuintia, mai nesupusa la nici o petrunere d. e. de ploia, arsitia, pulbere etc.

Valorile in numeratōrie si in chartia, bijuteriello si in genere obiectele de mici volume dara de valori mari, urmēza a fi impachetate solidu in chartia tare, in pandia de canepa, in piele, sêu si mai bine inca in cutie infasiurate cu musiana. Impachetările infasiurate in chartia sêu in pandia trebuiecu strinsu in sforo; cele in musiana sêu in piele trebuiecu, pre cătu va sta in putintia, a nu avē cusature.

Tramiterile in mesageria urmēza a fi bine inchise prin peceti sêu plumburi.

Dēca unu biurou postale va primi vre-unu obiectu ôre-care fāra a face vre-o observatiune tramitatorulu, acest'a nu scutesce pre tramitatoru de raspunderea ce cade asupr'a-i rezultandu vre-o neregularitate d'in adresa sêu subscriere, d'in prefacerea sêu nedecararea contienutulu, sêu in, fine d'in gresiel'a impachetārei sêu a inebiderei obiectulu incredintiatu postei.

Ori-ce obiectu de mesageria, afara de scrisorile cu valori declarate, urmēza a fi insocite de declaratiunea (Fracht) ce consista sêu in o scrisore pocetluita ce n'ar trece preste greutatea de 15 grame, ori intr'o simpla fāra de o dimensiune indestulatoria.

Declaratiunea nu trebuie a se margini numai in a reproduce initialele si cifrele (numerii) inscise pre pachetulu ce o insotiesce, in a avē adres'a destinatarulu, destinatiunea si unu facsimile alu pecetii cu care a sigilatu; trebuie de asemenea a reproduce o aratare clara si precisa a naturei contienutulu ei, si dēca e de valoare, declarati'a valoarei.

Declaratiuni vamali.

Espeditorele este detoru a alaturā pre langa obiectele de mesageria, declaratiunile trebuitorie pentru indeplinirea la fruntaria a formalitatiloru vamali.

Administratiunea posteloru nu ia asupra-si nici o raspundere in ceea ce privece esactitatea acestoru declaratiuni, remanendu asupr'a tramitatorulu consecintiele neregularitatii ce s'ar' constată.

(Va urmā.)

*) A'se vedē nr. 49 si 50.

„Napoleone a plecatu eri d'in Vien'a pentru Pest'a.“

Aici alta anomalia. E vorba despre scopu, si se esprima cu pentru, in locu de a se scrie: „spre, (sêu la) Pest'a.“

„Se renouescu prin tragerea la sorti.“

Prin tragerea de sorti, sêu prin tragerea sortiloru amu dice noi; pentru că a trage la sorti alterēdia intielesulu.

„Toti vedu acestu adeveru afara d'in senatorii nostri.“

Prepusetiunea „d'in“ aci stā in locu de „de“ — si ēca scambarea ast'a mica, nejustificavera, ce mare schimosire face in intielesu! — asiēdara: afara de senatorii . . .

„Jurulu a felicitatu pre acesti doui domni a supr'a manierei brillante . . .“

A felicitā a supr'a! mai dīcu că: „a felicitā pentru . . .“

Rom. jun. 21. „arata că este imposibile a merge. . . spre ua noua cercetare procesulu d'intre . . .“

Spre o noua cercetare a procesulu, — sêu: spre a cercetā de nou procesulu d'intre . . . apoi nu cai, ci: că i . . .“

„Doritorii voru poftā in locuintia mea . . .“

Ce voru poftā? — sêu dora sê intielegemu: voru veni.

Rom. jun. 22. . . „cā-ci nici o stantia nu pote fi mai superioara adunarei deputatiloru, decātu totalitatea colegiiloru electorali.“

Stantia, la noi e cuventu neintielesu; dar' avemu: sustantia, distantiua, instantia; si acestu d'in urma se vede a se intielege in sentintia citata. Apoi fia! Dar' sê probāmu

Noutati Straine.

PRUSSIA. Cordele intre Vien'a si Berolinu devinu d'in ce in ce mai intinse. Statulu maiuru alu Austriei publicā istoriculu evineminteloru resbelice d'in 1866; si in acêsta publicatiune s'a comunicatu, si inca trunchiatu sêu mai bine mistificatu, unu telegramu alu contelui Bismarcu, adresatu d'in Nicolburgu ambasadoriulu prusescu de la Parisu. Acêsta procedura se iā dreptu intentiune d'a compromite pre Prussia. Foiele guvernamentali d'in Berolinu accentua intr'unu tonu plinu de indignatiune tendintiele de resbunare ce se nutrescu in Vien'a, si estu-modu relatiunile intre Austria si Prussia, spoite pana acumu cu colorea păcii, incepu a se manifestā totu mai pronunciate, cordele devinu totu mai subfiri.

FRANCIA. Pregatirile electorali curgu cu multu sgomotu si agitatiune. Opusetiunea moderata se pare a se apropiā de partia guvernamentale. Ollivier, unulu d'in corifeii opusetiunii este spriginitu d'in partea guvernului, contr'a candidatulu lui guvernamentalu Louvet a repashtu. Opusetiunea radicale sustiene că Ollivier si-ar fi renegatu principiile profesate in 1857 si 1863; pentru'ca sê despoterēca acusele ce i se facu, elu esmise una noua cerculare către alegatorii sêi, dīcundu intre altele: Misiunea mea a fostu a servi libertatii ér' nu resbunarea. A controlā, critisā, infrenā si corege: acest'a vi-am apromisu. Nu m'am deobligatu pentru activitate suversiva. La acest'a nu me deoblegu. Daca voiiti revolutiune, nu votati pentru mine. Daca voiiti numai libertate, apoi onorati-me inc'odata cu increderea vostra. Alegatorii; in 1857 vi-am dīsu: Nu ve retrageti! si s'au radicalu voci dīcundu-vi: „N'ascultati de elu! e tradatoriu.“ Nu ve retrageti, nu credeti agitatoriloru revolutiunari! vi dīcu adi, si vocile acele ér' vi intona: N'ascultati de elu, pentru că e tradatoriu! Nu ve lasati a fi sedusi, ci vi-aduceti aminte că progresele stabile se facu numai incetu. Ghindea nu produce intr'o dī crengelē mari ale stejarulu. Numai furtun'a este repentina; furtun'a inse rumpe radecini, converte si devastēza, lasandu dupa sine numai memori'a ingrozirei etc.“

In mai multe cercuri d'in Parisu s'au tienutu intruniri electorali, facundu-se manifestatiuni revolutiunari. Politia au intervenitu in doue cercuri imprasciandu intrunirile.

Ministrulu instructiunii publice Duruy cu ocasiunea distribuirii premiiloru „Asociatiunii politecnice“ accentuā meritele imperatulu pentru promoveerea binelul massei poporulu, dīcundu intre altele: Montesqueiu a dīsu că principiulu fundamentalu alu tiraniei este sustinerea ignorantie in poporu; elu ar fi potutu adauge, că ignorantia si democratia sunt doue concepte opuse.

Acêsta cauza indemna pre guvernulu imperialu, liberalu si democrat, a fundā scole pentru toti ramii sciintieloru; pentr'ace'a a dispusu a se tienē in ern'a decursa prelectiuni poporali la 800,000 lucratori in cetāti si la sate; pentr'ace'a descepta poteri noue in institutele mai inalte, manifestandu cea mai mare bunavointia pentru conducatorii junimii studiose. Opera se continua. Emancipatiunea clasei lucratoriloru, inceputa in 1789, si intrerupta in tempu indelungatu, face progrese. Mai multe legi noue au delaturatu neegalitatea claseloru poporulu. Ignorantia scade d'in anu in anu. De la 1863 a scadiutu cu 8%; in anulu atinsu d'intre 100 juni de 20 ani, 28 traiau in intunerecu spiretualu, in tempulu d'in urma abiē 20%. Imperatulu crede, că poporulu, care va

sintas'a: mai superioara adunarei . . . nu e bine, — mai superioara decātu adunarea . . . nici asiē, — noi dara vomu dīce: „cā-ci nici o instantia (foru apolatoriu) nu pote fi mai pre susu de adunarea deputatiloru, decātu totalitatea colegiiloru electorali.“

„Doctoru Fabriciu . . . tiene consultatiune pe ôrele 2 pana la 4.

Intrebarea e: de candu si pana candu? respunsulu dara va fi: de la 2 ore pana la 4.

Rom. jul. 1—2 „a plecatu de la Cadix pentru London.“

De la . . . pentru! in locu de: către (sêu la) London.

„Peste 6 dile incepu la noi alegerile pentru Sonatu.“

De cum-va se folosose aici form'a activa, e intrebare: cine incepe alegerile? ér' de-cum-va cea pasiva: prin cine se incepu alegerile? dar' de ora-ce nici un'a nici alt'a n'are locu, ci verbulu se aplica ca reductiv, trebuicā a se scria: „preste 6 dile se incepu la noi . . .“

„Judecatorii stau cu gur'a inchisa, nu facu decātu a asculta . . .“

Nu facu altu-ce-va, decātu asculta; pentru că infinitivulu in propusetiune numai ca subjectu pote sta, dar' nici odata ca objectu. V. g. amoreu patriei e cea mai principala virtute politica. — sêu: a amā patri'a . . .“

(Va urmā.)

avè mai bune si mai multe scole, va ocupà locul primu in privintia bunei stări material, in privintia ordenei si a libertății — dacă nu adi, dar' mane de siguru. — Si acestu poporu trebuie sê fia poporul francesu!"

Imperatul si imperatês'a au cercetat in 9. l. c. espusetiunea economica d'in Chartres. Primariulu cetății i bineventâ, imperatul respunse:

„Proclamatu fiindu înainte de 20 ani presiedinte alu republicei, Chartres a fostu prim'a cetate, care am cercetat-o. Nu am uitatu peimirea cea buna, intimpinata aici. In intrulu muriloru ei, petrunsu de bunele mele intentiuni, am apelatu prim'a data la impaciure, provocandu pre toti cetatienii buni a renunçia la certele si ur'a d'ntre sine in favorea bine-lui comunu.

Adi, dupa unu intervalu de siepte-spre-diece ani de linisce si prosperare, vinu a vi dîce totu ace'a, inse cu una autoritate si incredere mai mare. Tocm'a ca si in anulu 1848 asiè si acuma me adresezu inca odata stimatiloru barbati ai totoruru partiteloru invitandu-i, a sprigini cursulu regulatu alu guvernamentulu meu pre calea cea libera ce si-o a desemnatu, si a combate pasiunile subversive, ce paru a se fi ivitu de nou, pentru a amenintia neclatenaver'a opera a sufragiulu universalu.

Preste cîte-va dîle poporul se va adunà la urn'a alegerii alegundu, despre ce nu me indoiescu, atari de barbati, cari sunt demni de missiunea civilisatorica, ce avem a o impleni. Contezu pre voi, locuitorii Chartresului, fiindu cã faceti una parte d'in cei optu milioane de francesi, cari mi-au datu de trei ori voturile lor, si fiindu cã ve sciù insufletiti de unu patriotismu mare. Unde esista adeverat'a amore de patria, acolo sunt cele mai bune garantii pentru ordine, progresu si libertate.“

SERBIA. Foi'a ung. „Száz.“ in nrulu sêu de adi reproduce una corespundintia d'in Constantinopole, in carea se dîce, cã guvernulu serbescu a intreventu la port'a otomana in favorea unirii administrative a Bosniei si Ertiegovinei cu Serbi'a. Corespundintele crede, cã tempulu pentru castigarea unei asemenea concesiuni e forte reu alesu, si pasiulu guvernulu serbescu lu atribuesce presiunii, ce o esercita asupr'a barbatiloru d'in guvernul partit'a tenera serbesca. Anume, partit'a acest'a agita spiritele poporulu spunendu-i, cum-cã guvernulu ar' fi indiferent fatia cu „fratii serbi“ apesati de turci. Pentru a demustrà contrariulu, guvernulu serbescu a urgeatu, dîce coresp. — numai la aparintia — unirea Bosniei si Ertiegovinei cu Serbi'a. — Noi credemu, cã guvernulu serbescu, sentiendu-se dejã consolidatu in cãtuva, incepe a procede in tr'a de veru (adeca nu numai la aparentia) pre calea misiunii ce o are fatia cu consangeni sêi apesati de jugulu strainu.

Varietati.

* * (Institutulu telegraficu.) Conformu conventiuniloru revidiate ale telegrafeloru, depesiele se potu compune in veri-ce limba usuata pre teritoriulu stateloru contraente, precum si in limb'a latina, incãtu literale usuata se potu reproduce prin semnele telegrafice. Asiè dara in limb'a: germana, anglesa, boema, croata, danica, ispanioia, vlamica, francesca, olandica, ungarésca, ilirica, italiana, norvegica, polona, portugala, romana, russina, serbesca, slovaca, svedica, si daca se intrebuintieza litere latine si in limb'a arména, grecésca, gidovésca si turcésca adeca in 26 de limbe.

* * (Afacerea lui Jocai-Gorove.) Foiele opusetionale ung. comunica ca positiva scirea, cã partit'a lui Gorove d'in suburbiulu teresianu si-a retrasu protestulu facutu contr'a alegerii lui Jocai.

* * (Mazzini.) Consiliulu confederatiunii elvetiane, cercatatu d'in partea guvernulu d'in Florentia, a dispusu ca Mazzini sê parasésca Elvetia. Unu pasiu acestu-a ne mai oservatu in ace'a patria a libertății. Candu guvernulu francesu provocã in 1844 pre guvernulu republicei sê dèe preste fruntarie pe principele Napoleonu, adi imperatul francosiloru, acelu-a a refusat cu tota resolutiunea implenirea acestei pretinsii. Tempora mutantur?

* * (Numiri.) Foi'a of. „B. P. K.“ d'in 11 maiu publica: S'au numitu presiedinte la curia: Stefanu Fabri septemviru; presiedinti de sectiuni: Georgiu Zsivora septemviru, Samuulu Sabo consiliariu ministerialu, Ionu Semrecean presied. la tabl'a district. transibiscana, Justinu Nyeviczkey protonotariulu curiei reg. si Leopoldu Fülöp avocat. — S'au numitu judi ordenari la tabl'a regia: Jonu Beke, Ignatiu Végh, Sandru Monasterli, Colomanu Blascovicu, Emericu Csacsakó, Josefu Bovancovinciu, Carolu Papai, Franciscu Ferentî, Samuulu Nagy, Samuulu Masreviciu, Michailu Balo, Leone Marsialco, Georgiu Harisiu, Sigmundu Beothi, Georgiu Rath, Carolu Tölgyesi, Bela Pertielu, Emilu Dimiciu, Sandru Hertiegu, Antonu Wettscin, Stefanu Cudlicu, Emericu Burianu, Ionu Iliuti-Olah, Nicolau Merciciu, Fernandu Astu si Ladislau Bogdanu — fosti judi la tabl'a regia, mai departe Alecsiu Toth pres. la trib. cambialu, Ladis. Horvatu primu vice-comite alu cottulu Alb'a, Be-

niaminu Cilagu secretariu la min. just., Nicolau Agorasto jude primariu alu cetat. Pest'a, Emericu Nagy ases. titulu la tabl'a district. transdanubiana, Bela Barta profesoru de drepturi la acad. d'in Posionu, Leopoldu Mateasiovachi vice-com. secund. alu cott. Barsiu, Adolfulu Callai vice-com. secund. alu cott. Sabolciu, Felicianu Tiorda, jud. prim. in cet. Teresianopole, Iosifu Siarcani avocatulu in Pest'a, Antonu Plainer avoc. in Pécü, Ionu Ferentî fiscalu reg., And. Cicu avocatulu, Elia Horvatu notariulu de sect. si referinte suplentu la tabl'a sept., Iosifu Lendvai, Sandru Osvaldu, Bela Cernacu, Iosifu Dobosiu si Augustinu Sabo — secretari si referinti suplen. la tab. reg.; — judi supranumerari: Stefanu Sentmihali avocatulu in Pest'a, si Ionu Vespremi notariulu referinte la tabl'a district. transibiscana.

Ministrulu justitiei numi comisari in caus'a rescumperării viiloru: in comitatulu Vasu: pre Iosifu Desiciu, Ludovicu Augusticiu si Emericu Chemeni; in comit. Strigoniu: R. Rêni si Ionu Stugelu; in comit. Cenedu: Michailu Farcasiu; in cott. Timisior'a: Ladislau Danielu si Paulu Iacabfi; in cott. Beregu: Stefanu Tolvai; in cott. Ugocea: Iosifu Harasti si Andreiu Danciu; in cott. Nitria: Franciscu Borovschi, Alecsiu Gaffer, Ionu Smida si Paulu Duchunca; in cott. Trencinu: Ionu Mateasioviciu; in cott. Crasn'a: Geiza Albachu; in cott. Vesprimu: Ladislau Cerni, Toma Noslopi, Carolu Vidu si Ionu Zsoldosiu; in cott. Ciongradu: Mihailu Tacaci; in cott. Siopronu: Franciscu Colaru si Iosifu Lampertu; in cott. Jaurinu: Franciscu Siarcadi; in cott. Baranea: Iuliu Papè, Ionu Radeniciu, Iuliu Nentvichu si Ionu Nersiu; in cott. Ungu: Laurentiu Risco; in cott. Comaromu: Antonu Varadi si Paulu Carica; in cott. Torontalu: Ionu Danielu; in cott. Nougradu: Antonu Balogu, Stefanu Vitalisiu, Petru Ritteru si Paulu Nitzchi; in cott. Alba: Mihailu Borosiu si Antonu Cornisiu; in cott. Bichisiu: Stefanu Röck; in cott. Sabolciu: Franciscu Deacu, Georgiu Rêzleru si Gavrilu Crasnai; in cott. Gömör si Honu-micu: Franciscu Micloviciu; in cott. Baci-Bodrogu: Iosifu Sacalu, Franciscu Aranosî si Liviu Voiniciu; in cott. Biharria: Sandru Dravetzchi, Michailu Miscolti, Samuulu Galbori si Ladislau Miscolti; in cott. Torna: Josefu Neogradi; in cott. Hevesiu-Solnocu: Sandru Földvari, Bela Horvatu, Colomanu Für si Josefu Böck; in cott. Aradu: Demitru Bonciu si Carolu Filepu d'in Remetea; in cott. Borsiodu: Antonu Röck, Stefanu Cunu si Georgiu Gombosiu; in cott. Siomogiu: Josefu Foli, Bela Horvatu Coci, Aloisiu Galu, Josefu Sêlesiu si Geiza Batoru; in cott. Solnocu-de-mediulocu: Emericu Caizleru si Albertu Hatfaludi; in cott. Barsiu: Paulu Coroda si Georgiu Golianu; in cott. Tolna: Stefanu Tothu si Carolu Sendrödi; in cott. Abau: Sandru Aranosî, Ludovicu Sentimrei, Samuulu Jassai si Nicolau Satmari, in cott. Zala: Mateiu Bogyai, Rudolfu Vadnai, Ernestu Besienei, Franc. Pigmondu, Emericu Vesteru, Acatiu Derbariciu, Josefu Hidegu, Ladislau Cozari, Emericu Siasca, Ionu Chisiu si Georgiu Bogdanu.

Sciri electrice.

Madridu, 7. maiu. Cortesulu respinse proieptulu de lege facutu de Orense relativu la perfect'a libertate personala, cu 124 contr'a 58 de voturi. Figuerasu presinta unu proieptu de lege relativu la libertatea neconditionata de pressa.

Vien'a, 8. maiu. Raportulu casei de susu despre darea fonciara dîce: Pentru importantia obiectulu, comisiunea si-a tienutu de detorintia a esamina proieptulu cestiunatu cu atentiune deosebita, si in cestiunile economice si catastrale a recursu la consiliulu barbatiloru de specialitate. Comisiunea proieptêza resolutiuni relative la intruducerea legii de comasare si la miciorarea dârii in casuri de nenorocire.

Triestu, 8. maiu. Principele Napoleonu cercetã adi Miramare, etablisemintele maritime si teatrulu. La média-di a primitu municipiulu cetății.

Londra 8. maiu. Comisiunea casei de josu a terminatu consultările asupr'a bilulu beserecei d'in Irlandia. E forte verosimilu cã cas'a de josu va primi bilulu cestiunatu.

Brusela, 10. maiu. D'in partea Belgiei s'au alesu in comisiunea franca-belgica: Fassiause directorulu generalu alu aministratiunii câiloru ferate, Vandersvelpu inspectorulu generalu alu aministratiunii câiloru ferate, si Macieru directorulu generalu in ministeriulu financeloru.

Madridu, 10. maiu. (Siedinti'a Cortesului). Intre Balaqueru, Salmero si Zevell'a se escã una disputa lunga despre milit'a natiunala. Liberalii, uniunistii si progresistii sunt aplecati a pretinde ca, dupa votarea art. 33 relativu la form'a guvernării, sê se proclame regele.

Vien'a, 11. maiu. Agintele Romaniei Steege a caletoritu la Berolinu si Petrupole de unde se va

re'intorce in lun'a lui iuniu pentru a-si continuã misiunea diplomateca.

Vien'a, 11. maiu. Pap'a a respunsu la gratulatiunea d'in urma a imperatulu prin unu autografu. Se dîce, cã cardinalulu Antonelli publica depesiele austriace relative la concordatu; una parte d'in acele s'a si pusu su pressa.

Zagrabia, 11. maiu. Cardinalulu Haulicu a primitu inainte de mortea sa binecuventarea papel.

Vien'a, 11. maiu. Cas'a de susu a luatulu desbatere ordenaria proieptulu de lege relativu la catoriele inchiande intre apartienetorii confessiuniloru nerecepte. Proieptulu de lege despre cerculu activității tribunaleloru militare s'a primitu dupa a trei'a cetire.

Vien'a, 11. maiu. Cas'a reprezentatorulu a primitu legea pentru esecutarea dispusetiuniloru d'in legea relativa la unificarea diferiteloru titele de detorie, precum si legea despre intruducerea noveloru monete de aur.

Triestu, 11. maiu. Principele Napoleonu plecã adi inainte de amedi la Veneti'a.

Bernu, 11. maiu. Consiliulu federatiunii invitã pre federatiunea germana de nordu, Itali'a si Bavaria pentru a-si tramite plenopotentiatiiloru la Bernu la una conferintia in afacerea liniei ferate de la S. Gotthardu.

Florentia, 11. maiu. Se asigura, cã Ferrarisu va primi definitivu postulu de ministru alu afaceriloru interne. De asemenea voru intrã in ministeriu Mordini si Minghetti. Adi voru depune juramentulu membrii cabinetulu si dupa ace'a va urmã prezentarea camerei.

Madridu, 11. maiu. Cortesulu a primitu art. 28, 29 si 30 ai constitutiunii, respingundu amendamentul facutu de Carrido la art. 28.

Bucuresci, 12. maiu. Camer'a s'a deschisuri. Principele accentuã in cuventulu sêu de tronul necesitatea pâcii, si spune cã sesiunea actuala va fi scurta, fiindu-cã nu va avè de resolutu multe proiepte.

Florentia, 11. maiu. „Opinione“ dîce, cã cris'a ministeriala nu e inca terminata. Menabrese incerca de nou a compune unu astu-feliu de cabinetu, in care sê fia reprezentate tote nuancele maiorității. D'in caus'a acest'a ministrulu esterneloru avu conveniri cu mai multi membri ai camerei, in mai esistu inca diferentie de opiniuni in privintia porfoiului, ce are a se concrede lui Minghetti.

Vien'a, 12. maiu. Russia si-a retrasu protestulu facutu contra legii turcesci de natiunalitate. Poterile suscrise la conventiunea de Parisu negociatã, in caus'a modificatiuniloru eventuali ale capitulatiuniloru.

Petropole, 12. maiu. Cu ocaziunea turburãriloru intemperate, 300 individi devenira parte rãnitã parte morți, era 500 arestati; linisce fu restaurata de trupe.

Florentia, 12. maiu. D'in caus'a crisei ministeriali camer'a s'a amanatu pana sambeta.

Belgradu, 12. maiu. Comandantele flotei francesci d'in apele levantine, admiralulu Mulacu cercetã insulele sporade pentru a raportã guvernulu stã despre situatiunea de acolo.

Se recumenda

Tinctur'a stomachica universală

a Dlui Dr. in med. Koch, ca celu mai bunu medicamentu (leacu) de casa intre tote elisirele de stomacu ce se vendu, pentru cã prin barbati de sciintia s'au adeviritu cã vindeca tote boatele stomaculu, a nume ingretiosierea si ingreunarea stomaculu, ceea ce urmeza mai alesu dupa mancaru bucateloru greu de mistuitu.

Depositulu de flacone originale, cãte cu 60 cr. unulu, se afla de vendiare la D. I. B. Popoviciu, comerciante in Brasie.

3-3

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu:
ALEXANDRU ROMANU.

